Christillinen saarna.

Turusa 1782.

P. 1504

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1465

Bergsten, Eric?

P. 1504

HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTO
KOTIMAISET

H. J. H. N.

Christillinen Saarna,

Walapattoisten Rikoxesta ja Rangaistuxesta, 23 Sunnundaina Pyhän Kolminaisuden Päiwästä, wuonna 1780 Stockholmisa pidetty; päälletarkoitetun suuren hyödytyxens tähden, Ruotzin kielesä prändin kautta julistettu: ja senjälken, yxikertaisille terwelliseri opeteturi, taitawille tarpelliseri muistuturi, ja ylipään hywääri neuwori ja angaraari waaroituxeri wäären walan tekoa wastan: sen hirmuittawaisen sielun waaran araari kartamiseri ja onnelliseri wältämiseri, kuin tä tä kauhiata syndiä eroittamattomasti seura, suomeexi käätty.

TURUSA,

Prändätty Kuningsen Academ. Kirjan-Prändäjän Joh. C. Frenckellin Leſken tykönä, Wuonna 1782.

Imprimatur

In fidem Protocolli

NICLAS HJELT

Fac. Th. Ab. Notts.

Sinun Korkiasti Ylistettyyn Nimees, Sinä Suuri Kolmeyhteinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Hengi. Amen.

Esipuhe.

Että hän on katzonut walan ylön, ja särkenyt lijton: katso, että hän on Kätensä ojendanut, ja kaikia näitä teke, nijn ei hänen pidä pääsemään. Judan Kuningas Zedekia, oli se walan ja lijton rikkoja, jota wastan se wanhurskas Jumala Kijwastele tällä yrjwakaisella uhkauxella. Hän oli korgotettu Kuningaalliselle Istuimelle Neburadnezarilda Babelin Kuningalda (a); joka sijnä tilasa teki lijton hänen kanssans, ja otti walan hänelde (b). Kuitengin luopui hänestä Zedekia, ja lähetti Käskyläisens Egyptijn, että hänellä piti lähetettämän hewoisia ja paljo wäke (c), saadaxens menestyxellä toimitta kapinaalista aikomistans sitä wastan, joka oli waldikkan hänen Käteensä andanut. Jongatähden uskomattomus, lijton särkeminen ja walapattoisus yhtähaawa, andoit syyn nijn angaran duomion julistamiseen: että hän on katzonut walan ylön, ja särkenyt lijton: katzo, että hän on Kätensä ojendanut, ja kaikkia näitä teke, nijn ei hänen pidä pääsemään (d).

Nijn paljo kuin tiettäwä olla taita, on walantekeminen kaikisa sukukunnisa, ja itzekin Jumalan omaisuden kansan Israelin tykönä tawallinen ollut (e). Ei se ole ainoastans sallittu, waan

A myös

(a) Jer. 37. v. 1. 2. Aik. kir. 36. v. 10. (b) Hes. 17. v. 13. (c) Hes. 17. v. 15. (d) Hes. 17. v. 18. (e) 1. Mos. kir. 14. v. 22. 23. 21: 23. 24: 3. 1. Sam. 20. v. 42.

myös Käsketty HERralda (*f*). Niinkuin erittyisä tiloisa kaiwahkawasti tarpellinen, sekä yhteisen että erinäisen menestyxen tähden (*g*). Jumala on myös itzekin usein (*h*) hänen pyhydens nojalla wannonut, ja erinomaisella walalla lupaustensa ja uhkaustensa wakuutta ja täyttämistä wahwistanut. Niin totta kuin minä elän, on se suurin ja ynnä wahwin wakuutus, kuin se ijankaikkinen totuus puhunut on.

Christikansalda tehtäwät walat, owat usiammasta laadusta; mutta kaikki ne kuitengin owat pyhät wakuttamiset, joidenga kautta Christityt niinkuin waroittawat sitä kaikkitietäwäistä ja wanhurskasta Jumalata. Todistajaaxi ja duomariixi, sen ylitze, jos he ehdolla rikkowat lupauxens, eli puhuwat jotain totuutta ja wahwa tietoansa wastan.

Tällä walalla on se suurin Woima, sitomaan walantekiätä welwollisuteensa yhdellä, ja saattamaan totutta walkeuteensa toisella puolella; sillä waikka Jumala myös ilman sitä, kyllä wisuusti tutki kaikki ihmisen sydämen liikutuxet, ja itzestäns otta angaran waarin hänen waeluxestansa; ehkä Jumalan puolella on täydällinen oikeus waatia, ja ihmisen puolella suurin welwollisus puhua totuutta, myös ilman walantekoa: niin ihminen senkautta kuitengin tunde itzens wiellä enämmin liikutetuxi, woitetuxi ja wadituxi, seuramaan niitä totuden muistutuxia, jotka jo edällekin kyllä wagasti händä puhuttelewat hänen omasa tunnosans, ja sidotan niin lujasti welwollisuttensa omistamiseen, ettei hän taida tätä sidettä serkä, muutoin kuin että hän sillen teke itzellens tunduwaista wäkiwalda.

Tällä walalla on myös se suurin Paino: sillä ihminen astu, juuri walaa tehdäsänsä, niinkuin julkisesti HErran Zebaothin kaswoin eteen, jonga edesä Taiwan woimat wapisewat, ja maan perustuxet järisewät, ja tämä toimitus näyttä ulos, juuri niinkuin ihminen Jumalata seurawaisella tawalla puhuttelis: Suuri ja Korkia Jumala, Sinä koko mailman hallitzia ja Duomari, Sinä Pyhä ja Wanhurskas olennus, Sinua minä nyt kutzun, ja otan todistajaxi

---

(*f*) 5. Mos. K. 6. v. 13. 10: 20. Es. 64. v. 16. (*g*) 2. Mos. K. 22. v. 10. 11. Ebr. 6. v. 16. (*h*) 5. Mos. K. 1. v. 34. 1. Sam. 3. v. 14. Psalm. 89. v. 36. 95: 11. Ebr. 6. v. 13.

staiaxi, että minun sydämeni on waka, minun aiwoituxeni puhtat, minun sanani todet, ja minun lupauxeni wilpittömät: ja jos ei niin olis: jos minä joskus ehdolliseſti ja tunnottomasti rikkoisin ne pyhät wakuttamiset, kuin minä Sinun kaikki näkewäisten silmäis alla tehnyt olen: jos minä hyljän ne welwollisudet, joihin minä itziäni nyt sidon: jos minä salan, ja en ilmoita totutta sydämestäni: jos minä wäärin todistan, ja täsä aiwoitelen jotain muuta, waan ei sinun Kunniatas, Lähimmäiseni oikeutta, ja oma sieluni parasta; niin minä myös Sinun kuulleſas, Sinä Wanhurskas Duomari ja näkewä kostaja, tämän walan kautta, wapaalla ehdolla, ja muuttamattomalla päätöxellä, nyt eritän itzeni kaikesta Sinun Jsälliseſtä rakkaudestas, kaikesta JEsuxen Christuxen ansiosta, kaikesta Pyhän Hengen osallisudesta: sillä ehdolla, en tahdo minä sitte enä odotta menestystä ajasa, ei toiwoa wähindäkän lohdutusta kuoleman hädäsä, engä periä autuutta ijankaikkisudesa. En suingan, waan wielä päälliseri toiwotan minä ylitzeni, kaiken Sinun wihas, kaiken sinun kostos: anna tulla minun päälleni kaikein sinun uhkaustes täyttämys, kuins minulle kauhistuxeri ja kartamiseri muutoin sanasas julistanut olet: älä säästä minulda ne kaikkein raskaimmat waiwat, ne hirmuisimmat rangaistuxet: älä sieluu eikä ruumista armahda: waan olkon ninun nimeni, oloni ja menoni kirottu täsä ajasa ja myös tulewaisesa! Senkaldaisen walan oli Zedekia wannonut ja sen päälle ojendanut Kätens.

Tällä walalla on myös se suurin Kauhistus. Millä Hämmästyxellä, millä sydämen wapistuxella, millä jäsendän wäriseſiellä, mahta siis yxi oikein ajattelewainen, mieleſtäns kaino, ja tunnosans araxuwainen Christitty aſetta itziäns Jumalan kaswoin eteen, ja myös astua sen silmäin ala, joka welko sekä Jumalan että Esiwallan oikeuden häneldä yhtä haawa, koska hänen pitä ojendaman Kätensä taiwaſen päin, taikka, meidän tawalliſudemme jälken, laskeman sen HERran Totuutten Pyhän Raamatun, eli maakunnan laki kirjan päälle, ja hänen suustansa, siinä samasa, luetetan yxi wala, ennän mainitusta merkittäwästä sisällepidosta ja painosta. Eikö tämä tehty kallis wala, mahda händä silloin muistutta, sillä toimelliſudella ja murhenpidolla suutansa awajamaan, todistus tietoansa ulospuhumaan Duomarin edeſä, ettei siheen olisi wähindäkän

lisätty, eli siitä pienindäkän wähätty. Eli jos hän on tehnyt jongun alinomaisesti sitowaisen walan; eikösti hän kaikina elo-päiwinänsä, udista tykönäns tämän kallin wakuuttamisen muistoa, ettei se hänen huikendelewaiselda sydämeldäns unhodettaisi ja rikotaisi? Eli kuingasta taidais toisin olla, kuin että Jumalan wiha, kadotus ja helwetin sywyden kauhistus, olisit eläwäldä maalatut hänen sielusans, angaraaxi waroituxexi, ettei hän walaansa ylönkatzoa mahdais?

Koska siis näinmuodoin kyllä tiettäwä on, kuinga palio wala paina; niin en me myös taida muuta, kuin ihmetellän hämmästyä ja juuri tyhmistyä: että sittekin niin tunnottomia ihmisiä löyty, jotka owat nopsat walalla pettämään (i). Jos ei walitettawita esimerkejä olisi meidän seasamme niistä, jotka ei pidä Jumalan eikä Kuningan wala; niin työläsli me Kyllä taidaisimme uskoa, niin ilkiwallaisia ihmisiä olewangan: ihmisiä, jotka juuri ehdolliseli, itzepindaiseli ja waatimattomasli hyljäwät Jumalan warjeluxen, kaupiuden ja Armon: ihmisiä, jotka tyhmästi, ilkiwallaiseli ja niinkuin peräti Kiistäin, huutawat ylitzens sen wanhurskan Jumalan koston: ihmisiä, jotka waikka he kyllä hywin ymmärtäwät, seka hengellisten että ruumillisten kappalden oikiata arwioo toinen toisens suhteen; kuitengin ajallisen woiton, ja muiden aiwoituksen tähden, myyskendelewät sen autuallisen ijankaikkisuden armo palkan: ihmisiä, sen walapattoisen Zedekian kaldaisita, jotka walan ylönkatzonet, ja liiton särkenet owat! O! kauheita rikoxita! Mikä sentähden olis tarpellisembi, kuin että tämä syndi tulis paliastetuxi ilkeydeläns, ja walapattoisten julistettu duomio näytetuxi täyttämiseläns: ei heidän pidä pääsemän? mikä olis hyödyllisembi, kuin muhdella, waroitta, ja neuwoa ihmisiä, ettei he mahdaisi joutua hukka walan rikoxeen, ja langeta walapattoisten rangaistuxeen? Mikä olis toiwotettawambi, kuin että itze kukin puolestans, parhan tunnon ylitzewoittamiseta, kaiken mahdollisuden jälken, ahkeroitzis täyttä wannotuita welwollisudeitans: niinkuin wirkamies, niinkuin Kansaasuja, niinkuin Christitty: että jokainen, haastettu maallisen oikeuden eteen todistajaaxi, ei mahdais siwullisten aiwoituksen tähden salata,

waan

(i) Wis. Kir. 14. v. 28.

waan sen kaikkinäkewäisen Duomarin kunnioittamiseri joka korkeudessa asu, ja kuolemattoman hengens pelastuxeri, puhua wilpittöindä totutta. Tämä on nyt olewa meidän edeså olewaisen toimituxemme päälletarkoitus ja toiwotus: Jumala, JEsuxen tähden, siheen suunaxen andakon!

Evangeliumi,

Matth. Ev. Kir. 22. v. 15. 22.

Tutkinnon aine.

Walapattoisten Rikoxesta ja Rangaistuxesta.

Phariseusten opetuslapset ja Herodianit, joista meidän Evangeliumisamme puhutan, olit sitonet heitäns uskollisutteen, sekä Jumalata että Esiwaldaansa kohtaan: Jumalata kohtaan ymbärins leikkauxesa, Esiwaldaa kohtaan, koska he, lähes Kaxikymmendä ajastaika edälle, jouduit Romalaisten wallan ala. Nämät liitot he kuitengin särjit, ja tulit walapattoisixi niin Jumalata, kuin myös Esiwaldaa wastan; Esiwaldaa wastan, sillä he rohkenit edestuoda tämän Kysymyxen: sopiko Keisarille andaa weroa, Taikka ei. Ja seurawaisesti myös Jumalata wastan, sillä jokainen kuin itzensä Esiwaldaa wastan aserta, se on Jumalan säätyä wastan (*k*). Nämät muistuttawat nyt meille:

Walapattoisten Rikoxia.

Se ihminen teke wäärän walan, joka ehdosta rikko wannotuita lupauxiansa; samalla muotoo, myös se, joka tiedosta ja tahdosta, wahwista walallans wäärät edäsandamiset joko ne sitte sopiwat häneseen itze, eli muihin. Wäärän walaan wikapäät, kohdastans Jumalata wastan, owat seurawaiset. Ensixi

(*k*) Rom. 13. v. 2.

kaikki jotka, sitte kuin he Kastesa owat tullet, puetetuxi Christuxen Wanhurskautteen, saanet syndejäns anderi, tullet ylösotetuixi Jumalan Armo-lapsixi, ja JEsuxen Christuxen kansa perilliſixi siitä Taiwalliſesta Waldakunnasta; ja siinä samasa luopunet pois perkeleestä ja kaikista hänen tegoistans ja menoistans, myös sitä wastan luwannet totuudesa uskoa sen Kolmeyhteisen Jumalan päälle, ja seen todistuxexi händä ylitze kaikia rakastaa. Palwella ja totella: yhtä hywin rikkowat niin kallit lupauxet, luopuwat pois Jumalasta, ja wastaudesta andawat heitäns Jumalan ja oman wihamiehensä perkelen wallan alla. Walapattoiset Jumalata wastan, owat Toiseri ne, jotka apua rukoilleſansa tuskan aikana, jotain Herralle luwannet owat; mutta niin pian kuin he awun saanet, lupauxensa jällens unhottanet owat. Walapattoiset Jumalata wastan, owat Kolmanneri ne, jotka syndeinsä murhen ja Armon etzimisen alla, niinmyös JEsuxen Armo atrian hänen Kallin Ruumins ja Werens nautinnosa, ne pyhimmät wakuttamiset sydämens udistuxesta ja mieleens parannuxesta tehnet owat, mutta kohta jällens siitä lupauxesta luopuwat, ja endistä tietäns myöden waeldawat, joka ei suingan hywä ole (*l*).

Mutta näistä walanpettäistä ei ole meille täsä nyt niin paljo puhetta, kuin enämmin ja erinomattain niistä, jotka tyhmydesä ja irstaisudesa wielä edämmä Käynet owat, ja aina siheen asti, että he ilman näitä walan rikoxita, myös ne yhteiset kanßa asundo-welwolliſudet jalkains ala tallanet owat, kuin he kuitengin julkiſesti wannotulla walalla, Jumalan ja Hänen Pyhän Evangeliumins kautta, pitärens ottanet owat, niinkuin: koska Wallitzewaisten Personain taikka Reskinäiset liitot, eli Heidän alammaiſillensa annetut wakuutuxet, myös koska Tunnustus opin- Uskolliſuden- ja wirka walat, ej pidetä täydesä rikkomattomudesa: koska Todiſtus- wahwiſtus- ja Puhdiſtus-walat Käywät ulos senkaldaiſesta sydämestä, joka on petollinen, kostoa pyytäwäinen ja wikapää siheen edes annettuun rikoxeen. Nämät kaikki owat walapattoiſuden synnit. O! kuinga wähä kuitengin niiden kauhiſtus moneldakin arwatan ja tutan?

Hän

(*l*) Esa. 65. v. 2.

Hän wanno, olewans Armelias Jsä k nsalles, waan ei olekkan. Hän wanno, pysywäns lujana Jumalan oikiasa tunnustuxesa; waan hän wilpistele sen sisälle pidosa, liehakoitze Pyhisä menoisa, ja näyttä ettei ole Jumalan tundoa hänen sydämesäns. Hän wanno, Esiwallalle olla rakkaallinen ja alamainen, kuuliainen ja uskollinen, edästä rukoilewainen ja kiittäwäinen; waan hän unhotta sen, on tottelematoin, napisewainen, kapinallinen, uskomatoin ja Kiroile sitä, jos ej julkisesti Kielellä, kuitengin sala sydämesäns (*m*). Hän wanno, koska hän päällens otta waldakunnan holhomiseen tulewaiset menot, ettei hän tahdo taikka laiminlyödä eli wäärinkäyttä uskottua wirkaans; waan hän hyljä welwollisudeitans, ja käändä arwionsa sortamiseen ja alaspainamiseen. Hän wanno, Uskollisutta ja urhollisutta Jsäins maan ja Ruhtinansa tujeexi; mutta hän waelda nurjalla Kilwellä, ja on walmis wähimmän waaran tuldua, pelwosta heittämän asensa ja pakenemaan. Hän wanno, että hänen huulens pitä opin kätkemän (*n*); waan hän waikene kelwatarpensa, ja pidättä totuden puhumata, wihan woittamisen wisuusa kartamisesa. Hän wanno, oikiata duomiota pitäwäns, ilman yhdengän personan muodon katzelemusta; kuitengin hän löytän puolda pitäwän, kusa niin sopi. Hän wanno, seurawans Lain oikiata ymmärrystä; waikka hän sen kiertä moniin mutkiin, senjälken kuin ahneuden tarwe waati. Hän wanno, ilman puolenpitämätä tutkiwans, yxiwakaisesti selittäwäns, ja kiiruttain ratkaisemiseen auttawans ne oikeuden asiat, kuin hänen halduunsa uskotan; mutta hän pyytä sekoitta oikeutta, pimittä totuutta, ja tarwettomasti kaarehtele, että hän muiden riitain pituudesta ja kustannuxista, ewäriät edut kokoonwedäis. Hän wanno, puhuwans totuuta oikeuden edesä; waan hän on andanut itzens palkita walhettelemaan. Hän wanno, että hän on seka tähän asti ollut, että wastakin mieli olla tunnon ihminen; waan hän on jo andanut, ja anda wielä jokapäiwä todistuxet siitä, ettei tundoa hänellä olekkan. Hän wanno, waarinottawans rikoxen asioista, kusa ne ikänäns löytän, ettei niiden pidä suingan ilman nuhdetta jäämän; waan hän

(*m*) Saarn. kir. 10. v. 20. Apost. Teg. 23. v. 5. (*n*) Malach. 4. v. 7.

hän karwahtele woimallisia, ja haastele turwattomia. Hän wanno, olewans uskollinen weron laskusa, luguſa ja ylöskannoſa; waan hän kirjoitta wisuusti wiisikymmendä tynnyritä ſadan tynnyrin öljyn edeſtä, ja sataa punda niſuja muutta hän kyllä taitawasti kahdexankymmeneen (o). Hän wanno, että täysi ja oikia waaka, ja täysi ja oikia mitta, pitä olemaan hänen tykönäns; waan hänen huoneſans on kuitengin kahtalainen mitta, ſuurembi ja wähembi: ja hän wäärytele oſtamiſesa ja myymiſesä eri kyynärällä, waalla ja mitalla (p). Hän wanno ſalaus walans; mutta ei hän taida mitäkän ſalaſa pitä, waan ilmoitta ſen wahingoxi. Hän wanno, kalliſti lupa ja wakuutta: minä pidän ſen; waan kohta hän ſen rikko. Hän wanno, ja kieldä kannetta waſtan, juuri koſka hänen katzandons ja omatundons ſen todiſtawat. Hän wanno, käſiäns puhtaaxi, koſka ne parhallans owat raatelemiſta täynäns. Hän wanno, toiſen olewan syyſtä hänelle welkaa; waikka hän on omalla kädellänſ todiſtuxexi kirjoittanut, hänelda jo maxon ſaanens. Hän wanno, lainatut kappalet Kyllä oikein welaaxi kirjoittanenſa; waikka hän on korgottanut ja liſännyt pelwolliſen walan, ſen kautta, että hän on unhottanut muiſtoxi kirjoittaa, mitä hän jo ſaanut on. Hän wanno, ei raſittawans lähimäiſtäns korrolla, ja kuitengin otta lahjoja wiatoinda waſtan (q), ja kaikki mitä hänellä on (r), ja wiimeiſexi heittä hänen torniin (ſ). Hän wanno, welaaxi andajalle kaiken omaiſudenſa tyyni ylösandanenſa; waan enimmän oſan hän ſiitä ſala. Hän wanno, ettei ole petoſta hänen ſydämeſäns; waan kuitengin teke hän mielellänſ pidätys ehdot, joilla hän ſalaiſeſti pettä. Hän wanno, kanßawelſens wikäpääxi ſiheen edesannettuun rikoxeen; waikka ſe ainoaſtans on walheſta ajateldu, taikka ſala ſiſun koſton edesauttamiſexi, eli ſyytätyn langettamiſen kautta oman onnen woittamiſexi. Propheta Jeremias Käſittä paljo muutamiſa ſanoiſa, ja todiſta: että jos he wielä ſanoiſit: niin totta kuin HERra elä, niin he kuitengin wäärin wannowat (t). Kaikki ſenkaldaiſet wäären walan tekiät, poikkewat pois JEſuxen Käſkyſtä Ewangeliumis: anda-

(o) Luc. 16. v. 6. 7. (p) 5. Moſ. Kir. 25. v. 15. 14. 3. Moſ. Kir. 19. v. 35. (q) Pſalm. 15. v. 5. (r) Pſalm. 109. v. 11. (ſ). Matth. 18. v. 30. (t) Jer. 5. v. 2.

andakat Jumalalle kuin Jumalan owat. Ihmiset owat welkapäät Jumalalle osottamaan rakkautta, pelkoo, uskalluſta ja kuuliaiſutta. Hänelle tule heidän lähettä ſydämen hartaudeſta yliſtyſtä, Kiitoſta, rukouxia ja auxihuutamiſia: HERra on mahdollinen ſaaman yliſtyxen, kunnian ja woiman (u): ja ne kaikki, niin hywin puuttumattomain täydelliſyttenſä, kuin osotettuin ja waſtatulewaiſten hywäintekoonſa edeſtä; mutta tämän niin welwolliſen, kuin ynnä autuallisen Siſälliſen ja ulkonaiſen palwelluxen, ne walapattoiſet Jumalalda Kieldäwät.

Ei yhtään rakkautta, ei wähindäkän nöyryttä, ja ei pienindäkän kunnioitzemiſta Jumalata kohtaan, löydy ſenkaldaiſen ihmiſen ſydämeſä. Ei ſe ſaata hänelle mielikarwautta, että hän rikko Jſäns waſtan, wihoitta hywintekiäns, ja pilkka hänen Jumalalliſta korkeuttanſa häwyttömällä wäärellä walalla. Eikö hän ſillen julkiſeſti todiſta, ettei hän karta eli pelkä Jumalan kaikkitiettäwäiſyttä, wanhurſkautta, eli Kaikkiwaldiaiſutta. Ei hän häpe Jumalan kaikkinäkewäiſiä ſilmiä, ei hän myös pidä händä ajatuſtenſa todiſtajana, että hän totiſeſti tunde kaikkein ſydämet, ja kuule kaikki ſanat (v). Hän katzo myös ylön Jumalan wanhurſkautta, ja kaikkiwaldiaiſutta; ſillä hän naura hänen wihanſa witzauſta, ja pilkka hänen koſtoanſa. Ei uskalluſta eikä toiwoo tunnu hänen ſydämeſäns; ſillä kuinga taidais ſe mahdollinen olla, että hän tahdois odotta hywää ſildä jonga hän ylönkatzo, eli toiwoa ſen päälle jolla ei hän uſko ſitä woimaa olewan, että hänelde jotain toiwoa taittaiſin. Ei hän myös taida osotta kuuliaiſutta HERran Käſkyjä kohtaan; ſillä ei hän ajattele, taikka pelkoo eli rangaiſtuſta hänellens tarjona olewan. Eli kuinga ſe taidais yliſtä ja Kiittä, auxens huuta ja rukoilla Jumalata, joka ei minängän pidä, että hänen Pyhää Nimeenſä wäärillä waloilla pilkata. Jos wielä ſenkaldaiſet ihmiſet, Phariſeuſten ja Herodianein kanſſa, tunnuſtawat julkiſeſti HERran edeſä: me tiedämme ſinun totiſexi, et ſinä myös tottele Ketään, ſillä et ſinä katzo ihmiſten muotoo; niin ſanowat kuitengin nämät tyhmät ſydämeſäns, ei Jumalata olekkan (x),

(u) Ihmeſt. kir. 4. v. 11. (v) Wiis. kir. 1. v. 6. (x) Pſalm. 14. v. 1.

eli wähimmäxikin he töillänsä sen Kieldä wät (y). Mistä laaduſta näiden Jumalan palwelus on, ſen ſelittä Propheta Jeremias: te oletta walapattoiſet, te tuletta myös, ja ſeiſotta minun edeſäni täſä huoneſa, joka minun nimellänі kutzutan, ja ſanotta: ei meidän mitän hätää ole, ehkä me teemme nämät kauhiſtuxet (z). Näiden rikos hawatan niin paljo ſuuremmaxi ja rohkiemmaxi, kuin itze Jumalan Tunnon ja Palwelluxen tunnuſtus ſijnä wäärinkäytetän. Tämä on juuri ſe tunnuſtus, joka ſillä kaikkein ſelkiimällä muodolla opetta meille meidän welwolliſudemme, ja woimalliſimmalla tawalla waroitta meitä niiden hyljämiſeſtä: ſe Tunnuſtus, joka laſke meidän eteemme, kuinga kallis aſia ſe on että ſen waatimiſia täyttä, joka juuri eläwäſti oſotta meille meidän etuumme jos me ſille kuuliaiſet olemma, ja toiſiallen meidän wahingomme ja turmelluxemme, jos me ſen ylönkatzomme ja rikome: ſe tunuſtus, joka kaikiſa päälletarkoitta meidän paraſtame, ja on niin Pyhä ja Hywintekewäinen, että ſe ſuurimmaſa Kunniaſa Kätkettämän pidäis. Tämän niin tarwelliſen ja Autualliſen opin tunnuſtuxen, hukka walainen kuitengin peräti aiwoituſta waſtan wäärinkäyttä, koſka hän käyttä ſen pahudens peitteexi, ja wialliſten päälletarkoituſtensa edäſauttawaiſeexi wälikappalexi. Niin ſuuri on walapattoiſten rikos, ja niin wähä andawat he Jumalallen kuin Jmalan owat.

Ei he myös anna Keiſarille kuin Keiſarin owat. Koſka ſe kaikkein Korkein Jumala aſetti Eſiwallan Perſonat Jumaliixi maan päälle (a); Käſki hän ynnä: jokainen olkon Eſiwallalle, jolla walda on, alamainen (b); eli niinkuin JEſus meidän Ewangeliumiſamme juliſta: andakat Keiſarille, kuin Keiſarin owat: ſe on: andakamme meidän ſydämemme Kehoitetuxi tulla, Korkian arwion pitämiſeen, nöyrytteen, ja rakkautteen ſitä waſtan, joka walwo meidän paraſtamme, pitä murhen meidän onnelliſudeſtamme, ja ſuojele meidän oikeuttamme: olkon kaikki meidän tekomme ja puhemme rehelliſet todiſtuxet uſkolliſudeſta ja kuuliaiſudeſta: että meille olis yximielinen ſydän, tekemän Kuningan ja

Päämie-

(y) Tit. 1. v. 16. (z) Jer. 7. v. 9. 10. (a) Pſalm. 82. v. 6. (b) Rom. 13. v. 1.

Päämiesten Käskyn jälken, HERran Sanan jälken. Koska me nämät pidämme, niin me myös annamme kaikille mitä me welwolliset olemma, sille wero jolle wero tule, sille tulli jolle tulli tule (c); ja wielä wähemmin me laiminlyömme pitää rukouxet, anomiset, toiwotuxet ja Kiitoxet, Kuningasten ja kaikken Esiwallan edestä, että me rauhas ja lewos eläisimme, kaikes Jumalisudes ja kunnialisudes (cc).

Mutta ehkä kuinga ahkerasti, nämät Pyhät ja kallit wellwollisudet walapattoisillen teroitettaisi; ehkä kuinga lujat todistuxet edästuodaisi, ettei Esiwalda ole muutoin kuin Jumalalda, ja että jokainen kuin itzens Esiwaldaa wastan asetta, se on Jumalan säätyä wastan, ja että ne jotka wastan owat, saawat duomion päällens (d): niin hän kuitengin tukitze korwansa, tätä puhetta kuulemasta: ja jos hän wielä kuuliskin, niin hän sitä naura mielesänsä, eikä näytä wähindäkän parannusta sydämesäns. Hän on kerran rikki riistänyt, sen puhtan opin ja Jumalan palweluxen pyhät siteet; sentähden ei niille ole enä täyttä woima waatia hänen omatundoansa, ja kaikki muut kehoitus wälikappalet owat siheen wielä heikommat. Jos hän on rohjennut olla Kyllä tunnotoin, kuolematoinda sieluans, sitä kaikkein kallimbata omaisuttans halpana pitämään; mitästä hän sitte enä Kysy hallitzians ja Jsäins maan parasta? Jos hän on särkenyt sen ylimäisen perustus Lain Jumalan hallituxesa: sinun pitä rakastaman HERRaa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydämmestäs, kaikesta sinun sielustas, kaikesta sinun mielestäs (e): mitästä hän sitte enä maakunnan perustus laista lukua pitä, joka on kungin kanßa jäsenen Käskinäinen murhen pito yhteisen menestyxen puolesta? Siheen siaan, että hän rakkaudesa Esiwaldaa kunnoitais: wiha ja Kiroile hän Kuningasta sydämesäns (f), koska hän tietä, ei hänen miekka hukkan kandawan. Ja jos hän wielä händä siunais korkialla änellä, ja warahin nousis: niin se kuitengin luetan hänelle Kirouxexi (g). Epä suosio ja napiseminen aina kuuluwat hänen puheisansa, hän iloitze saadaxens eripuraisutta aikaiseri, ja luke eriseuran Hallitzian

(c) Rom. 13. v. 7. (cc) 1. Tim. 2. v. 2. (d) Rom. 13. v. 1. (e) Matth. 22. v. 27. (f) Saarn. kir. 10. v. 20. (g) Sam. 1. kir. 27. v. 14.

ja kansan wälillä itzellens woitoxi. Hän seiso porti tien wieresä, niinkuin muinen Absalon, ja kutzu sen tygöns, jolla on asiata tulla Kuningan tygö oikeuden eteen, ja sano: sinun asias on oikia ja selkiä; mutta walitta myös, ettei ole yrikän Kuningalda asetettu joka händä kuulis: ja warasta niin miestän sydämet (*h*). Hän teke, mitä hän woi, laskexens esteitä terwellisille toimituxille; ja ahkeroitze, että hän taidais johdatta hywät aiwoituxet wahingollisseen uloskäymiseen. Jos hän kuinga paljo woitais yhteisen kustañuxeen päälle, eli mitä hän ikänäns saa salatuxi ja pidätäxyxi omista ja muiden laillisista ulostegoista: sitä ei hän koskan lue warkaudeexi, waan onnexi. Muiden oikeudet pane hän syöttääxi, koska hän omaa etuansa kalastele: ja jos se olis hänen wallasansa, niin hän myis koko Jsäns maan ensimäiselle ostajalle.

O kuinga suuri on kuitengin se wahingo, jonga walapattoiset maakunnasa matkaansaattawat? Kuinga surkia tila on, kusa näitä paljo löyty? Ei wakuutta, ei kunniata, eikä uskolliſutta enä heidän seasans kuulu: siinä tosin seka yhteinen, että erinomainen wakuus rauke kokonaisen häwityxen alla: ei siinä woi Lait, säännöt eli ne terwellisimmät asetuxet, enä känengän omaisutta, kunniaa, eli hengeä rauhoitta: oikeus petetän ja peräti tukahutetan sen wannotetuilda palwelioilda: sekaseuraisudet, ilkiwallaisudet, ja kaikkinaiset lain rikoxet jokapäiwä kaswawat ia lisändywät: Esiwallan miekkaa, ainoastans wielä wähän kammutan: mutta siitäkin otetan tilaa, että usilla ja kawalilla juonilla sisuista kiukkua harjoitella, aina siheen asti; että kaikki maan perustuxet kaatuwat (*i*), ja waldakunnan Hallitus-Istuin, ehkä se muutoin olis Kyllekin wahwistettu, on kokonans horjumisen wallasa. Emmekö me mahda kauhistua, niin hirmuista walapattoisuden päälleseuramuxia? Ei täsä nyt enä puhuta luullon jälken: täsä on itze surkia totuus tulkkina. Jokapäiwäinen koettelemus todista, ja HERran Sana päälliseri wahwista, kuinga senkaldaiset langewat synnistä syndiin (*k*). Me löydämme, että kusa ikänäns Raamatusa walapattoisista puhutan, niin

(*h*) 2 Sam. kir. 15. v. 2. 6. (*i*) Psalm. 82. v. 5. (*k*) Psalm. 69. v. 28.

niin ne julkimmat rikoxet ynnä luetellan, joilla he rasitetut owat: Propheta Jeremias nimittä warkaat, murhamiehet, huorintekiät, ja walapattoiset yhtähaawa (*l*); kusa myös puhutan niitä wastan, jotka palkolisilda palkan pois pitäwät, leskille ja orwoille wäkiwaldaa ja wääryttä tekewät, muukalaisia sortawat, eikä pelkä HERra Zebaothia (*m*). Wiisauden Kirjasa, monesta rikoxesta luetan, jotka walapattoisuden kanssa yhdesä asuwat: niinkuin sekaisin huorudesta, werestä, murhasta, warkaudesta, petoresta, wilpistä, waatimisesta, wäärästä walasta: ei he oikein elä, ja owat nopsat walalla pettämään (*n*). Koska Apostoli Pawali nuhteke monet raskat synnit, niin hän myös walapattoisutta mainitze (*o*). Ja että oikeus niinmuodoin on Käätty koiruohoxi, ja wanhurskaus Kukistettu maahan, sentähden HERra asetta raatelijaren wäkewän ylitze, ja teke, että raatelia uskalda wahwan kaupungin päälle karata (*p*). Wieläkö nyt usiampita todistuxia tarwitaisi, eli eikö jo näistä kuullu, mikä ilkiä ja kauhia syndi wäärä wannominen on? Ottakam siis wielä waari:

Walapattoisten Rangaistuxesta.

Ei HERra pidä sitä rangaisemata, joka hänen Nimensä turhaan lausu (*q*): on se angara uhkaus wäären walan tekoa wastan, niinkuin sitä kaikkein häijyindä Jumalan Nimen wäärinkäyttämistä wastan, kuin me ensipi kuulimma, koska Jumalan Sana meille lapsudesa opetettin. Täsä on waarinotettawa, että tämä Toinen Käsky HERran Laisa, on se ainoa, johoon se wäkewä Kostaja, ilman sitä yhteistä uhkausta kaikkein Käskyin rikkomista wastan, kohdastans on kiinittänyt yhden erinomaisen uhkauren; osottaxens, että walapattoisus on yxi niistä synneistä, jotka taiwasta kostoa huutawat, ja sen niinkuin Jumalalda uloswaatiwat, niinkuin ne myöskin täsä ajasa rangaistan jos ei ihmisillä, kuitengin Itze HERraalda. Mitä täsä uhatan, wielä usiammin kerrotan Raa-

(*l*) Jer. 7. v. 9. (*m*) Mal. 3. v. 5. (*n*) Wiis. kir. 14. v. 22. 28. (*o*) 1. Tim. 1. v. 9. 10. (*p*) Amos. 5. v. 7. 9. (*q*) 2. Mos. kir. 20. v. 7.

matusa: Ei teidän pidä wäärin wannoman minun Nimeen, ja häwäisemän sinun Jumalas Nimee: sillä minä olen HERra (r). Te wannotte HERran Nimeen, ja muistatte Israelin Jumalan, ei kuitengan totuudesa, eikä wanhurskaudesa (s). Minä tahdon tulla teidän tygönne, ja rangaista teitä, ja tahdon olla nopia todistaja walapattoisita wastan (t). Ja taas: minä tahdon sen tuotta edäs, sano HERra Zehaoth, että sen pitä tuleman warkan huoneseen, ja sen huoneseen kuin minun Nimeni kautta wäärin wanno, ja sen pysymän heidän huonesans, joka sen on kuluttawa puinens ja kiwinäns (u). Wielä sano HERra, HERra, näin: niin totta kuin minä elän, tahdon minä minun walani, jonga hän on katzonut ylön: ja minun liitoni, jonga hän särkenyt on, andaa tulla hänen päänsä päälle: sillä minä tahdon heittä minun werkkoni hänen päällens, ja hän pitä minun pyydyxilläni otettaman kiini, että hän niin itzens on asettanut minua wastan (v). Nämät owat ne hirmuisimmat uhkauxet, ei suingan yhdeldä heikolda ja woimattomalda ihmiseldä; waan hänen suustansa, jonga edesä ei mitäkän ole mahdotoinda: ja tosin uhkauxet, jotka se Kaikkiwaldias runsaasti täyttä wäären wannojan päälle: sekä Ruumillisten, että Hengellisten rangaistusten kautta.

Esimerkit parhain ylitzewoittawat ja peljättäwät sen wianalaisen sillä ne saarnawat ja julistawat Jumalan wanhurskan koston hänen edesänsä; ja niitä me tahdomme näyttä. Ensixi niiden päälle, jotka owat tullet Ruumillisella Rangaistuxella HERraldaa kohdelluxi. Ilman niitä, kuin usiammisa paikoisa löytän merkittyinä ihmisten kirjoituxisa; on meille myös monda, Jumalan ilmoitetusa sanasa ylöskirjoitettua Esimerkiä. Saul Israelin Kuningas, jonga elämä oli moninaisilla synneillä muutoingin tahrattu, saatti itzens myös wäärän walan wikapääxi. Gibeonin asuwaiset, olit kansan Päämiehildä saanet walalla wahwistettun lupauxen, ettei heitä pidäisi tapettaman (x); mutta tämän walan Saul ylönkatzoi, ja surmais heitä kiiwaudesans, jonga kautta hän tuotti senkaldaisen Kirou-

(r) 3. Mos. kir. 19. v. 12. (s) Esa. 48. v. 1. (t) Malach. 3. v. 5. (u) Zach. 5. v. 4. (v) Hesek. 17. v. 19. 20. (x) Joh. 9. v. 5. 15.

Kirouren maakunnan ylitze, että kallis aika oli kolme wuotta järjestänsä, ja siheen lisäsi: seitzemän miestä Saulin huonesta, hirttättin Gibealaisilda wuorella HERran eteen (y). Se pilkkaja Simei, joka ei pitänyt HERran walaa, ja sitä Käskyä kuin Kuningas Salomo hänelle andoi; sai pahudens koston pääns päälle, ja Kuningan Käskyn jälken, Benajalda Jojadan Pojalda kuoliasi lyötin (z). Koska Zedekia luowui Nebucadnesarista, Babelin Kuningasta, joka händä Jumalan kautta wannottanut oli, ja tuli uppiniskaiseksi, ja kowetti sydämensä (a); Niin händä uhattin, ei ainoastans niinkuin me Esipuhesa jo kuulimma ettei hänen pitänyt pääsemän: waan tämä uhkaus tuli myös täytetyxi; ettei Zadekia Chaldealaisilda pääsnyt, waan kaikeri annettin Babelin Kuningan Käsiin (b); joka duomitze hänen, andoi tappa hänen lapsens hänen nähdäsänsä, ja kaikki Judan Ruhtinat ynnä heidän kanßans: ja andoi myös ulospuhwaista Zedekian silmät ja sitoa hänen kaxilla waski-kahleilla (c). Yhden surkian lopun, sai myös se walapattoinen Alcimus; sillä sitte kuin hän oli walalle wannonut Judalaisille tämän lupauxen: en me tahdo teille, engä teidän ystäwillenne mitän pahaa tehdä; niin hän kuitengin wuodatta werta ymbäri Jerusalemin niinkuin wettä; jolla hän näytti, ettei häneä ollut totuutta eikä uskollisutta (d): sentähden löi Jumala Alcimuren, ja hän halwattin niin, etei hän saanut mitän puhua, taikka jotain toimitta ja laitta asioitansa, ja niin hän kuoli suuresa kiwusa (e). Koska Andronikus meni Onian tygö, puhui hän hänen kanßans petollisesti, andoi hänelle myös Kätens ja walan, että hän olis saanut pois hänen wapaasta paikostansa: ja kuitengin pistä tämän hurskan miehen kuoliari, wastoin kaikke la ia, ei ainoastans Judalaisille, waan myös monelle pakanoista mielikarwaudexi: niin rangaisi myös Jumala hänen jällens ansionsa jälken, sillä hänen Purpura wattens, ja muut kauniistuxet hänen yldänsä riisuttin pois, ja hän wiettin, niinkuin pahantekiä, kaiken kaupungin läpitze, ja wiimein mestattin siinä paika-

(y) 2. Sam. 21. v. 2. 9. (z) 1. Kun. kir. 2. v. 42. 46. (a) 2. Aik. Kir. 36. v. 13. (b) Jerem. 32. v. 4. (c) Jerem. 39. v. 5. 6. 7. (d) 1. Maccab. 7. v. 15. 18. (e) 1. Macc. 9. v. 55. 56.

paikasa, kusa hän Onian pistänyt oli (*f*). Eikö nämät esimerkit ole lujat wakutuxet sen lupauxen päälle: ei HERra pidä sitä rangaisemata, joka hänen Nimensä turhaan lausu?

Ne Hengelliset Rangaistuxet, wahwistawat sen wielä enämmin; joiden seasa, yxi paha omatundo, on se Ensimäinen: jos ei walanrickoja, olis jo edällewoitta pois riisunut kaikke ihmisillistä mieldä. Kuitengin, koska ei se ole millängän muotoo mahdollinen, että yxi ihminen taidais Luojans todistuxen walkeutta peräti ulossammuttaa omasta tunnostans; niin walapattoinen myös usewasti muistutetan rikoxens kauhistuxesta, ja koska se johtu hänelle mieleen, tunde hän kiwistelewäisen pistin sydämesäns: hän tunde juuri eläwästi, kuinga hän on Jumalan Armon poiskieldänyt, ja huutanut Kirouxen sieluns ylitze: ja mitämax, ettei omatundo, jonga oikeuden hän on pyytänyt tukahutta, wihdoin herä kaxinkertaisella woimalla, korottamaan äändänsä, ja tunduwaisesti nuhtelemaan hänen ilkiwallaisuttansa Katkeralla sydämen kiwulla? Ihminen hämmästy, koska hän ajattele jo edälle woitta, sen ruumillisen kuoleman wältämätöindä, sekä sielun tuskaa, että ruumin waiwaa; kuinga paljo enämmin, mahta hän kauhistua, sitä hengellistä ja ijankaikkista kuolemata, koska hän tunde, walapattoisuden kautta molembiin itzens sitonens, ja epäilyxeen surma-nuolet aiwottain sydändäns kiduttawan, hirmuisen duomion odoturen ja pelwon alla. Se käy walapattoiselle, juuri niinkuin muinengin Saulin kanßa: että HERran Hengi läri hänestä, ja paha Hengi waiwais händä HERraalda (*g*). Pelwon äni on hänen korwisansa, että rauhasakin pitä häwittäjä tuleman hänen päällänsä; koska hän lähte sinne ja tänne elaturensa jälken, niin hän luule aina pimeyden päiwän Käsisäns olewaan: ahdistus ja hätä peljättäwät händä, ja yllöttäwät hänen, niinkuin Kuningas walmis sotaan: sillä hän on ojendanut Kätensä Jumalata wastan (*h*).

Monelle menesty kuitengin, niin waiketta tundons äändä, ettei se juuri ulkonaisesti itziäns juliste. Pitkän harjoituxen kautta, myös se sisällinen tunnon araxuminen ajaaxi muundu, ja tule lähes tunde-

(*f*) 2. Macc. 4. v. 34. 98. (*g*) 1. Sam. 16. v. 14. 18. v. 10. (*h*) Job. 15. v. 21. 23. 24. 25.

tundemattomaxi, niin ettei se täysimmäxi herä eikä kalkene tawallisten peliäys wälikappalden kautta. Sillä he sulkewat ymmärryxens silmät, ja kowendawat sydämens, omantunnon ja Christinopin muistutuxia wastan; ja edes pyrkiwät täsä sielua murhawaisesa tilasa ja herioituxesa siheen asti, että HERra, heille hywin ansaituxi rangaistuxexi, wihdoin lyö heitä Sokeudella ja Paatumuxella (i). Jumalan Armo, jonga he heildäns pois wannottanet owat, pidätän heildä; niin ettei walistus eikä parannus heihin pysty: ja hänen kirouxensa, jonga he päällens huutanet owat, lisä heille pimitystä ja kowutta. He owat Jumalan sanan hyljännet (k), ja niskurit sydämestä, ollet Pyhä Hengee wastan; sentähden heildä myös nyt otetan pois, se runsambi mitta Jumalan käändäwäisestä Armosta, ja he annetan oman ehdonsa waldaan. Kuingasta siis taidaisit, nämät paatunet walan rickojat, ikänäns käändyä?

Jos myös joskus, Pimityxen ja Paatumuxen siteet ratkastaisi; niin rauke walan turmelia wihdoin kokonaiseen mieliturmioon ja epäilyxeen (l). Sitte wasta juliste hänelle se turwatoin omatundo sitä, kuin ei hän ennen ole tahtonut uskoa: nyt tundu armon owi hänell: niin salwatuxi, ettei se enä aukene: kosto ilmoitta itzens niin merkittäwäxi lähenemiseksens, ettei se enä hänestä palaja. Jos hän ennän, Pilkka-walaa tehdesänsä, kiistäin katsoi ylön Jumalan kaikkitietäwäisyttä, ja ei ensingän kunnioittanut HERran Zebaothin Suurta ja Peljättäwätä Nimee; niin tämän Nimen eläwä tundo, nyt on herättänyt sen tuimimman tuskan, sen ulosseisomatomimman waiwan, ja katkerimman esimaun kadotuxen pohjattoman sywyden ahdisturista hänen sielusans. Mitästä hän nyt enä muuta näkisi, kuin armottoman duomion edesänsä, juuri sildä Jumalalda, jonga hän on Rukoillut todistajaxi sielunsa päälle (m), ja joka myös on yhtä tosin täyttäwä kostons hänen päällens? Mitästä hän nyt enä muuta ajatteliisi, kuin Armon ajan, pikaisesa juoxusa, hänen ohitzensa loppuun riendämän; ja sen onnettoman ijankaikkisuden, niinkuin lennon wäesä, händä kohden, suurimmasa hirmuisudesans kiruhtawaan? Mitästä hän nyt enä muuta odotaisi,

(i) 5. Mos. k. 28. v. 28. Esa. 59. v. 9. 10. 11. (k) Apost. Teg. 13. v. 46. (l) Apost. Teg. 7. v. 51. (m) 2. Cor. 1. v. 23.

kuin kaiken sen koston kauhiutta, kuin jumalan wanhurskaus waati, wiisaus on aikonut, ja Kaikkiwaldiaisus päällens ottanut uloswuodattaa? Mitästä hän nyt enä parempata toiwoisi, kuin että täydeså mitasa ulosserpätä Jumalan wihan katkeran kalkin, lukemattomisa kiwuisa, ja loppumattomasa waiwasa? Ach! minun kuuliani, koska senkaltainen ihminen, täsä tilasa ylönanda onnettoman hengens, kusasta se seisahta? Engö me mahda tyhmistyä, sitä ajatellesamme? Engö me mahda syystä pelästyä ja kauhistua, ja niinmodoin karkoitetuxi tulla walapattoisuden synnistä, joka sen tulen sytyttä, kuin pala hamaan alemmaiseen helwetiin (n), joka on se kaikein kowin ja ja raskain, kaikista walapatteoisten witzauxista: tosin yxi rangaistus, niinpaljo wißembi, kuin ei hän ikänäns wäärin wannoa taida, joka sanonut on: minä wannoin wihoisani, ej heidän pidä minun lepooni tulemaan (o).

Minä olen nyt julistanut, walapattoisten rikoxen kauhistuxesans, ja onnettomisa pälleseuramuxisans. Minulla on siheen ollut, niin paljo suurembi ja surkuteldawambi tila ja waatimus, että tämä pahemus on, erinomattain nykyisiin aikoin, ruwennut aiwan paljo lewiämmän, ja tämän synnin harjoitus on niin häwyttömääxi tullut, että se työläsli enä syndinäkän pidätän monelda. Ilman sitä, todista yxi sangen walitettawa jokapäiwäinen koettelemus, kuinga aiwan kewiästi walat, kirouxet ja sadattelemiset lennätätän monengin ihmisen kielelda ja huulilda, sinä yhteisesä elämäsä ja kanßakäymisesä; joiden kautta itze pimeyden päämies se julma satanas huutan todistajaaxi, duomariixi ja useingin kostajaaxi Christityildä ihmisildä; joista ei monikan taida suutansa awata ettei heidän puhensa ole lukemattomilla saastaisilla hergillä, sekoitettu, joidenga huomaan ja halduun he andawat sekä omat, että myös muiden ihmisten sielut ja ruumit. Muutamille, on Jumalan saldimisesta, muille esimerkixi ja kartamisexi tapahtunut, että he taudin hourauxisa, juuri wiimeisilläns, owat pahaa hengee, wanhan tawan wuoxi, huutanet: olisko se mahdollinen toisin ajatella, kuin että myös se hengi on heidän korjanut, joille he sekä eläisäns, että myös kuollesans, wiheliäisen sieluuns niin ajattelemattomasti uhrannet owat? O! kuinga olis, tätäkin syndiä wastan, neuwo ja waroitus

(n) 5. Mos. kir. 32. v. 22. (o) Psalm. 95. v. 11.

roitus ſuuresti tarpellinen, jos muutoin aika ſen nyt myöden andais? Yxi wieras, joka kutzumata tule, on aina rohkiembi, koſka hän kuule kutzuttawans. Mutta täſä on nyt kyllä merkillinen aine parhallans käſille, ſiitä hirmuittawaiſeſta walapattoiſuden rikoxeſta; joka niin oikeuden edeſä, kuin wirkain waſtanottamiſeſa harjoitetan. Näiſä tiloiſa, nähden ihmiſiä, ilman peränajatuſta, ilman walmiſtuſta, ilman merkittäwitä ſydämen liikutuxia, edesaſtuwan, hirmuittawaiſia waloja tekemään, ja juuri penſiälläkin mielellä ſielujanſa kiroilemaan, niinkuin ei tämä aſia mitäkän painaiſi, niinkuin ſe jonga kautta he wannowat, ei oliſi heitä ſuurembi (*p*), niinkuin ei tapahtuiſi toiſin wannojalle, kuin ſille joka wala pelkä (*q*). Ei he ole uſeingan aikonet pitä, mitä he kuitengin wallallans wahwiſtanet owat, enä kuin muinen Saul, joka Dawidille wannoi ja wakutti hänen, ej ſeiſowans hänen hengens perään, koſka hän kuitengin Keihällä pyti piſtä händä kuoliaxi (*r*). Ei he täytä wannotetuita alamaiſia ja wiran welwolliſudeita paremmin, kuin muinen ſe uſkomatoin Iſraelin kanſa, ja ſe ahne waras Judas (*ſ*). Heidän todiſtuxens Oikeuden edeſä, ej ole ſuingan uſkottawammat, kuin muinen niiden Duomaritten, jotka todiſtit wärin Suſannata waſtan (*t*): ja niiden pahanjuoniſten mieſten, jotka tunnuſtit walhetta ſitä wiatoinda Nabothia waſtan (*u*). Heidän puhdiſtus waloiſanſa, ei ole enämbi totuutta, kuin muinen Petarin, joka wannotulla walalla kielſi, tundewans JEſuſta Natzarenuſta (*v*.

Te onnettomat ja walitettawat ihmiſet, jotka ſyyſtä kannatte raſkat ſoimauxet teidän omiſa tunnoiſanne, että te oletta wäärin wannonet HERran Zebaothin Nimeen (*w*); ajattelkat teidän ſieluinne wiheljäiſtä tilaa: te oletta wierandunet ſiitä elämäſtä joka Jumalaſta on (*x*), ja teidän palauxenne on toſin työläſti toiwottawa: teidän ſydämenne owat niin ſywäſti wajoitetut ja paadutetut ſynniſä, että Pyhän Hengen Armo- waikutuxet työläſti niihin pyſtywät, koſka ei HERran järjeſtys taida ſiheen myöndyä että teh-

(*p*) Ebr. 6. v. 16. (*q*) Saarn. kir. 9. v 2. (*r*) 1. Sam. kir. 19. v. 4 - 10. (*ſ*) Joh. 12. v. 6. (*t*) Suſ. Hiſtor. v. 36 - 41. (*u*) 1. Kun. kir. 21. v. 10. 13. (*v*) Matth. 26. v. 72. (*w*) 3. Moſ. kir. 16. v. 12 (*x*) Eph. 4. v. 18.

dä niille wäkiwaldaa. Yhden wanhendunen synnin tawan sitet, owat niin fangixi ottanet teidän sielunne että kirwotus kyllä tuskin tapahtu.

Täsä tosin waaditan, sydämmelinen ja eläwä synnintunto: täsä waaditan, murhellinen ja haikia katumus, wiha, suuttumus ja ilwoitus syndejä wastan: täsä waaditan, yxiwakainen ja wilpitöin synnin tunnustus: täsä waaditan, harras halaus ja lewotoin ikäwöitzeminen, JEsuxen werisen sowinnon osallisuden perään: täsä tarwitan, turwallinen uskallus jolla se omistetan: täsä waaditan, horjumatoin aikomus, sydämen udistuxeen ja elämän parannuxeen, edäspyrkiwäisesä uskosa. Näiden ehdoin alla, ja ei muutoin, niin te wielä taidatte, JEsuxen meidän Kallin Lunastajamme ansion tähden, saada teidän syndejänne Armosta andexi, ja uutta elämän toiwoo! Sallikat siis HERran Hengelle tilaa, ryhtyä teidän sydämihinne, ennen kuin pahat päiwät tulewat, ja wuodet lähestywät (y). Älkät händä wastanseisoko, parannuxen wäiwyttämiselkä päiwästä päiwään; sillä jotapidämbi parannuxen wäiwytys, sitä työlämbi on myös itze käändymisen toimitus: ja yhden edespyrkiwäisen katumattomuden tähden, tule se wihdoin juuri mahdottomaxi Armoo löytää. Walitettawat ihmiset, pyytäkät tätä parandamatoinda wahingota wältä: ja tänäpän, jos te kuuletta HERran änen, niin älkät paaduttako teidän sydändänne (z)!

Te jällens, jotka parhan tunon jälken, teidän wannotuita welwollisudeitanne tehnet oletta: te, jotka ei muutoin ole wannonet, kuin selkiän totuuden ja wakuden puolesta: te, jotka et ole osalliset niisä rikoxisa ja rangaistuxisa, kuin me nyt julistanet olemma: lasketkat sydämellenne, mitä nytt opetettu on. Ne toiset tarwitzewat walistusta ja nuhdetta: ei ole wastautinen waroitus teilläkän tarwetoin, sillä te taidatte myös, kuka ties, wielä tulla asetetuixi kowemman koetuxen päälle, jongatähden teidän sydämenne tarwitzewat wahwistusta. Te oletta täsä nähnet yhden selityxen walapattoisten sielun surkiasta tilasta; kuinga pidäis teidän taitaman olla niin armottomat itze wastanne, että te walan ylönkatzonnisen kautta, teidän onnenne ajasa, ja autuudenne iankaikkisudesa, niin tyhmästi hukutaisitte? Katzokat sentähden, kaikisa teidän edes-

ata-

(y) Saarn. kir. 12. v. 1. (z) Psalm. 95. v. 7. 8.

ottamisisanne, aiwoituxisanne, menoisanne, ja teoisanne wisuusti perään, mikä teidän walanne kanßa sopi eli soti; ja anokat ahkerasti apua Korkeudesta, että te woisitta, HERran Armon kautta, tyyni täyttä kaiken sen kuin teidän sunstanne lähtenyt on (a), ja teidän walanne waati. Arwakat aina toimelliseſti mielesänne walan teon arwio ja paino, semmengin koska te joskus udesta wannomaan waaditan! Muistakat ja kauhistukat aina walapattoisuden rikoxen julmutta, ja sen rangaistuxen ulosseisomatoinda raskautta, jos et te wanno totuudesa, oikeudes ja wanhurskaudesa (b). Ja jos nyt ej, tämä uskollinen ja hywinaiwottu waroitus, joka wielä päälisexi HERran edesä kipiästi lasketan teidän omatundoinne päälle, olis mahdollien terwelliseſti nihiin painumaan ja wajomaan: älkät rakastako wääriä waloja, sillä näitä kaikkia minä wihan, sano HERra (c); niin en tiedä enä minä, mikä olis mahdollinen teitä pidättämään, yhdestä niin hirmuisesta sieluin surmasta, jotka awoi silmiin syöxettä teitänne, sielun ja rumin kanßa, sen wihamiehen murha kouriin, joka on ollut alusta walhettelia ja pettäjä, ja on hywin ansatuita petoxen hedelmiä teidän kanßanne niittäwä ijankaikſudesa.

O! jos kuitengin kaikki ylösajateldawat neuwot käytätäisi, tämän niin aiwan walitettawasti lewänewäisen synnin toiwotettawaxi estämiseexi! O! jos senkaldaista welwollisudeita, ei ikänäns walalla wahwistaman waaditaisi, joisa walan rikos, täyttämisen mahdottomuden tähden, kuitengin jo edälläkin woitta hawatan wältämättömäxi! O! jos ei walalla ketäkän sallitaisi, wielä wähemmin waaditaisi; muutoin kuin harwoin, ja kaikein tarpelliſimmasa hätä tiloisa, joisa waliſtus ja wakuus, ilman sitä owat mahdottomat löytä! O! Etei senkaldaisille ihmisille ensingän walaa uskotaisi, jotka selkiästi nähdä andawat, itzens HERraa ja hänen Sanaansa ylönkatzowan: ja jotka ilkiwallaisten kirousten, ja pahan hengen nimen huutamisen kautta, owat kuuluisaasti tawattomixi hawatut! Sillä joka niin ajattelemattomasti ja rohkiasti hyliä itzens sielunsa wiholliſen käsiin; kuingasta se olis mahdollinen, että hän Jumalan wi-

(a) 4. Mos. kir. 30. v. 3. (b) Jer. 4. v. 2. (c) Zach. 8. v. 17.

haa peljätä taidais, jonga wimeinen päälleseuramus on, että annetta saatanan halduun? O! Ettei myös yxikän, illman selkiätä walistusta, ja angarata waroitusta, walan arwiosta ja painosta, koskan walalle lasketaisi; niin että tämä HERran kieldo ja uhkaus, ja sen welwollinen pelko, aina olis maalattu hänen silmäns edeskä: ei sinun pidä wäärin wannoman minun Nimeni (d): ei HERra pidä sitä rangaisemata, joka hänen Nimensä turhan lausu (e). O! jos wielä kaikki siwulliset menot ja asianhaarat, olisit yximielisesti sowitetut, tämän walanteon toimitusta kaunistamaan, pyhittämän ja korgottamaan; niin että welwollinen waarinottaminen, tarpellinen Jumalan kunnioitzeminen ja pelko, kaikkein sydämisä herätettäisin: ja seurawaisesti kaicki tehdäisin, niinkuin hänen silmäins alla, joka on kaikkein töiden, sanain, ja sywinden sydänden ajatusten ja aiwoitusten duomari! O! ettei yxikän, taikka walaa wadeis, eli wannotetua kuuluskelis, ilman tunduwaista muistutusta siitä kuin hän itze wallallans wahwistanut on! O! Ettei yxikän wannoisi: niin totta kuin HERra elä: niin totta minua Jumala auttakon hengen sielun puolesta: joka tämän walan kuitengin tyhmästi rohkenis wäärin wanno! Amen! Erinomainen selitys niiden walan sanain päälle: niin totta minua Jumala auttakon hengen ja sielun puolesta; joka selitys käsittä julkisen rukouxen Jumalan tygö, jonga itze kukin tehdyn walan perästä, lukia, eli edeskäns luetta taitta. Kaikkiwaldias, ijankaikkinen, Wanhurskas ja Totinen Jumala, Eroittamatoin olemises, ja Kolminainen personaisa, Isä, Poika, ja Pyhä Hengi; Sinä joka Taiwan, Maan ja kaikki Luondokappalet Luonut, myös minungin Luojani olet; jonga ainoan minä siri omistan, tunnustan, pelkän ja kunnioitan; joka myös olet totisesti jokapaikasa läsnäolewainen, kaikki kuullet, näet, tiedät, ja kaikkein ihmisten sydämet tutkit: Sinua minä aureni huudan, ja tämän kautta julkisesti todistan, sinun Jumalallisen Korkeudes edeskä, että mitä minä puhunut, luwannut ja wakuuttanut olen, se on myös minun tahtoni, mieleni, ja puhdas totuus: niin etten minä sydämesäni ja tunnosani toisin suingan tiedä eli ajattele, engä wähindäkän wilpiä eli petosta siheen käytä: ja rukoilen, ettäs tahdoisit

(d) 3. Mos. kir. 19. v. 12. (e) 2. Mos. k. 20. v. 7.

sit täsä asiasa olla minun Todistajani, wahwistaa ja kiinittä minua totuuteen. Mutta jos minä nyt, jota Jumala kuitengin estäkön! walhettelen eli petän, tiettäin petosta ja wääryttä puhun, sydändäni ja tundoani wastan wannon, engä pidä mitä minä luwannut ja wakuuttanut olen; niin tahdoisit Sinä wanhurskas ja kostawainen Jumala ja Duomari, nähtäwästi rangaista ja kostata senkaldaista wilpiä walhetta ja petosta minun päälleni täsä ajasa ja ijankaikkisudesa: ja tahdon minä myös, ettes ikänäns olisi minulle Armollinen, waan poickeisit minusta pois kaiken sinun laupiudes kanßa, hyljäisit minua kaiken sinun apus ja lohdutuxes kanßa, kaikesa tuskasa ajasa ja ijankaikkisudesa: niin että minä, kaikkein Jumalattomitten, ja duomittuin kanßa, olisin perkelen oma hengen ja sielun puolesta, ja en ikänäns taisi osaa niiden Christinuskowaisten kanßa Sinun Taiwallisesa waldakunnasas ja ijankaikkisesa autuudesas: niinkuin myös Sinä, minun Rakas HERrani JEsu, et mahda olla minun wapahtajani, ei mahda myös sinun wiatoin Kärsimises ja kuolemas koskan tulla minulle awuxi ja lohdutuxexi: Ja Sinä, Pyhä Hengi, erkainet myös minusta pois, kaikkein sinun Taiwallisten lahjais kanßa, että ole minulle lohdutuxexi minun wiimeisellä hetkelläni, eli myös kaikesa ijankaikkisudesa: nimittäin, jos en minä niin ajattelisi sydämestäni, kuin minä nyt wannonut ollen, eli jos minä ehdosta tietäin wäärinkäytän Sinun Pyhää Nimeäs, walan warjon alla welheexi ja sillen teen Sinun, Totisen ijankaikkisen Jumalan, walhen todistajaxi ja nimmuodoin perkeleexi, joka walhen isä ja alku on. Tästä hirmuittawaisesta synnistä, wariele minua, ja itzekutakin hurskasta Chistittyä, Sinä Uskollinen Jumala, nyt ja aina! Amen.

~~317. V. 5.~~

Ra. Saarnaja,
Christillinen
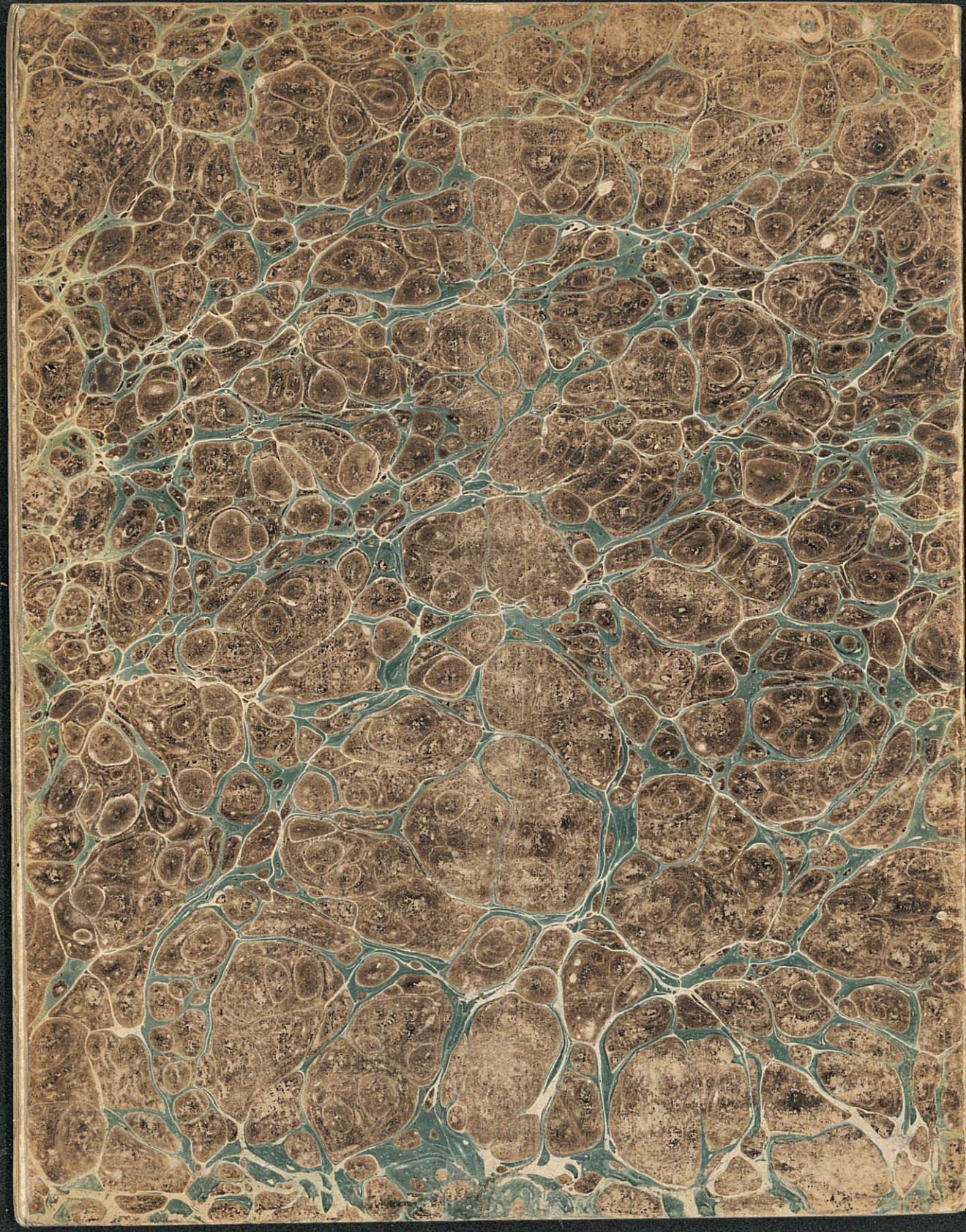
M1 x